

Kemikalieinspektionen är en myndighet under regeringen. Vi arbetar i Sverige, inom EU och internationellt för att utveckla lagstiftning och andra styrmedel som främjar god hälsa och bättre miljö. Vi har tillsyn över reglerna för kemiska produkter, bekämpningsmedel och ämnen i varor och gör inspektioner. Vi granskar och godkänner bekämpningsmedel innan de får användas. Vårt miljö kvalitetsmål är Giftfri miljö.

December 2017

Säkerhetsdatablad

Den som använder kemikalier i sitt arbete behöver få information om produkternas farliga egenskaper, risker och de skyddsåtgärder som ska vidtas. Företag som släpper ut kemiska produkter på marknaden ska därför lämna säkerhetsdatablad till den som använder produkterna yrkesmässigt och till dem som säljer produkterna vidare. Företag har ingen skyldighet att lämna säkerhetsdatablad till de som använder kemikalier för privat bruk.

Säkerhetsdatablad ska vara så lättlästa och tydliga som möjligt. De ska vara skrivna på svenska, innehålla alla uppgifter som är av betydelse för att förebygga skador på människor och miljö samt vara anpassade till svenska förhållanden och regelverk.

Säkerhetsdatablad ska finnas för följande kemiska produkter:

- Ämnen och blandningar som är klassificerade som farliga (till exempel brandfarliga, oxiderande, explosiva, hälsofarliga eller miljöfarliga).
- Blandningar som inte klassificeras som farliga men som innehåller minst 1 procent (0,2 procent för gaser) av ett hälso- eller miljöfarligt ämne.
- Blandningar som inte klassificeras som farliga men som innehåller minst ett ämne som har ett gemenskapsgränsvärde, ett så kallat yrkeshygieniskt gränsvärde, för exponering på arbetsplatsen.
- Även i vissa andra fall krävs säkerhetsdatablad t.ex. för ämnen som är långlivade, bioackumulerande, toxiska (PBT-ämnen) och för blandningar som inte klassificeras som farliga men som innehåller låga halter av allergiframkallande ämnen.

Det finns vissa undantag för krav på säkerhetsdatablad, bland annat för läkemedel och kosmetiska produkter. Varor, som till exempel möbler eller kläder, omfattas inte av krav på säkerhetsdatablad.

När ska ett säkerhetsdatablad lämnas?

Farliga kemiska produkter

För kemiska produkter som klassificeras som farliga och som överläts till yrkesmässiga kunder ska säkerhetsdatablad lämnas kostnadsfritt, på papper eller elektroniskt, senast vid första leverans av produkten.

Uppdaterade blad ska lämnas till alla yrkesmässiga kunder som leverantören lämnat produkten till under de senaste 12 månaderna. Det räcker inte att enbart lägga ut säkerhetsdatablad på internet och hänvisa till en webbplats utan det krävs en mer aktiv handling, t.ex. att skicka ut en direkt länk, för att uppfylla kravet på tillhandahållande. Däremot är det en värdefull service om bladen finns tillgängliga på företagets webbplats.

Produkter som inte är farliga

För blandningar som inte är klassificerade som farliga men ändå omfattas av krav på säkerhetsdatablad ska blad lämnas om yrkesmässiga användare begär det. Upplysning om detta ska anges på förpackningen: ”Säkerhetsdatablad finns att rekvirera”.

Konsumenttillgängliga produkter

Det finns ingen skyldighet att lämna säkerhetsdatablad till konsumenter i detaljhandeln. Men en yrkesmässig användare eller distributör som köper konsumenttillgängliga produkter har rätt att få säkerhetsdatablad på begäran.

Uppdatera och spara säkerhetsdatablad

Det är inte preciserat i regelverket hur gamla säkerhetsdatablad får vara, men de bör ses över och uppdateras regelbundet. Enligt Reach-förordningen ska uppdatering av bladen göras så snart ny information som kan påverka riskhanteringsåtgärderna eller ny information om faror blir tillgänglig. Bladen ska också uppdateras när ett tillstånd har beviljats eller nekats eller när en begränsning har fastställts.

Det är viktigt att spara säkerhetsdatablad, både de du upprättar och de du får, i minst tio år. Det beror på att de kan behöva visas upp vid en eventuell inspektion.

16 avsnitt som ska vara med i ett säkerhetsdatablad

Säkerhetsdatablad ska innehålla 16 avsnitt med obligatoriska rubriker och ordningsföljd. I vissa fall ska ett exponeringsscenario bifogas säkerhetsdatabladet, som då kallas för ett utökat säkerhetsdatablad. I exponeringsscenarioet lämnas bland annat information om lämpliga riskhanteringsåtgärder för alla identifierade användningar.

All information om produkten, som användaren behöver för att minska riskerna, ska finnas med. Det är viktigt att bladet ger en entydig bild av produktens farlighet så att informationen inte är motsägelsefull. Det är också viktigt att informationen i bladen är anpassad och specifik för produkten.

Bilaga II i Reach anger vilka rubriker som ska finnas med samt en beskrivning om krav på innehåll under varje rubrik.

Echas vägledning ger mer information om sammanställning av säkerhetsdatablad: https://www.echa.europa.eu/documents/10162/23036412/sds_sv.pdf/19d64951-2e35-4623-93b6-83237a72ef1b

På nästa sida följer en kortfattad beskrivning av vad som ska ingå under respektive avsnitt.

Reglerna om säkerhetsdatablad finns i:

- artikel 31 och bilaga II till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 (Reach-förordningen).

Reglerna om klassificering och märkning finns i:

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 (CLP-förordningen)

I säkerhetsdatablad ska bland annat information om klassificering och märkning anges.

I vissa fall ska säkerhetsdatablad tillhandahållas på begäran enligt särskilda krav enligt CLP-förordningen. Det gäller exempelvis blandningar som inte uppfyller kriterierna för att klassificeras som allergi- eller cancerframkallande, men som innehåller låga halter av sådana ämnen. Se anmärkningar till tabellerna 3.4.6, 3.6.2, 3.7.2, 3.8.3 och 3.9.4 i bilaga I till CLP-förordningen.

1. Namn på ämnet/blandningen och bolaget/företaget

Här ska namnet på ämnet/blandningen anges tillsammans med relevanta användningsområden. Namn och kontaktuppgifter till leverantören samt en kontakt för nödsituationer ska också anges. I säkerhetsdatablad för ämnen som omfattas av registreringsplikten ska även registreringsnumret finnas med.

2. Farliga egenskaper

Produktens klassificering och märkning enligt CLP-förordningen ska framgå under det här avsnittet.

Se till att uppgifterna om märkning i säkerhetsdatabladet stämmer överens med märkningen på förpackningen.

Beskriv även farliga egenskaper som inte leder till klassificering, till exempel brandrisk vid uppvärmning eller risk för damm.

3. Sammansättning/Information om beståndsdelar

Informera om ämnena som ingår i blandningen med deras koncentrationer, klassificeringar och kemiska identiteter. För de ämnen som omfattas av registreringsplikten enligt Reach-förordningen ska även registreringsnummer anges.

4. Åtgärder vid första hjälpen

Här ska anvisningar för första hjälpen lämnas utifrån relevanta exponeringsvägar. Det ska även ges en kortfattad information om de viktigaste symptomen och effekterna. Om omedelbar behandling krävs ska den beskrivas så att en person som saknar medicinsk utbildning kan förstå hur man ger den. Åtgärderna ska avspegla produktens farlighet.

5. Brandbekämpningsåtgärder

Ange vad som krävs för att bekämpa en brand med uppgifter om både lämpliga och olämpliga släckmedel, det vill säga sådana som saknar effekt eller i vissa lägen kan förvärra situationen genom att till exempel reagera med produkten. Ange uppgifter om särskild skyddsutrustning för brandbekämpningspersonal som kan krävas. Ange särskilda faror som orsakas av produkten vid brand, till exempel risk för explosiva ång-luftblandningar eller skadliga förbränningsprodukter.

6. Åtgärder vid oavsiktliga utsläpp

Ange rekommendationer om åtgärder vid spill, läckage eller utsläpp och om hur man förhindrar eller minimerar de skadliga effekterna på människa, egendom och miljö. I förekommande fall ska hänvisning göras till avsnitt 8 och 13.

7. Hantering och lagring

Här ska det finnas rekommendationer för säker hantering och lagring av ämnet eller blandningen. Exempel på detta är åtgärder för att förebygga brand och förebygga bildandet av aerosoler och damm samt specificerade lagringsförhållanden. Det är viktigt att informationen stämmer med produktens farliga egenskaper och dess avsedda användning.

8. Begränsning av exponeringen/personligt skydd

I detta avsnitt av säkerhetsdatabladet ska det hygieniska gränsvärdet anges. Läs mer i Arbetsmiljöverkets föreskrifter, Hygieniska gränsvärden och åtgärder mot luftföroreningar.

Det ska framgå hur arbetstagare begränsar exponering för ämnet/blandningen på arbetsplatsen. När det gäller personligt skydd så ska typ av ögonskydd, skyddskläder, handskmaterial och andningsskydd specificeras och det ska framgå i vilka situationer de behöver användas.

9. Fysikaliska och kemiska egenskaper

Ange relevanta fysikaliska och kemiska egenskaper till exempel produktens färg, viskositet, pH, flampunkt, kokpunkt och lukt samt övriga egenskaper som är tillämpliga.

Tänk på att för starkt sura eller basiska ämnen och blandningar (pH<2 eller pH>11,5) kan klassificeringen frätande vara aktuell. För blandningar ska normalt blandningens egenskaper anges.

10. Stabilitet och reaktivitet

I detta avsnitt anges produktens stabilitet och risken för farliga reaktioner under vissa användningsförhållanden och vid utsläpp.

Beskriv om farliga nedbrytningsprodukter kan bildas och/eller farliga reaktioner kan ske vid sönderfall. Ange förhållanden och material som kan orsaka farliga reaktioner och därför ska undvikas, till exempel temperatur, tryck, ljus, stötar, vatten, luft, syror, baser eller oxidationsmedel.

11. Toxikologisk information

Här ska det ges en kortfattad men fullständig beskrivning av de toxikologiska effekterna och de data som använts för att identifiera dessa. Beskrivning av hälsoeffekter och symptom för alla relevanta exponeringsvägar ska anges.

12. Ekologisk information

Sammanfatta de viktigaste egenskaperna som kan ge effekt på miljön. Ange relevanta data, till exempel toxicitet, persistens, nedbrytbarhet och bioackumulering.

13. Avfallshantering

Ange lämpliga metoder för omhändertagande, såväl för ämnet eller blandningen som för förorenade förpackningar. Det ska framgå om överbliven produkt och förorenad förpackning är farligt avfall. Det ska även hänvisas till relevanta gemenskapsbestämmelser om avfall.

14. Transportinformation

Ange, där det är relevant, transportklassificeringen enligt gällande regler för varje transportslag: ADR (väg), RID (järnväg), IMDG (sjöfart), ICAO/IATA (flyg). Följande uppgifter är de viktigaste men fler kan vara relevanta i det enskilda fallet: UN-nummer, transportklass, farlighetsnummer enligt ADR/RID, transportbenämning och förpackningsgrupp. Ange eventuell klassificering som vattenförorenande (Marine Pollutant) enligt IMDG.

15. Gällande föreskrifter

Ange om produkten omfattas av några särskilda bestämmelser, till exempel Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 om tvätt- och rengöringsmedel eller någon nationell lagstiftning. Det ska också anges om leverantören gjort en kemikaliesäkerhetsbedömning av ämnet eller blandningen.

16. Annan information

Här ska information lämnas som är relevant för sammanställningen av säkerhetsdatabladet och som inte finns i avsnitten 1-15 t.ex. information om vilka förändringar som gjorts i ett omarbetat säkerhetsdatablad. Andra exempel på relevant information under detta avsnitt är förklaring till förkortningar, hänvisning till litteratur och datakällor, förteckning av relevanta riskfraser/skyddsfraser/faroangivelser/skyddsangivelser samt den fullständiga ordalydelsen av varje angivelse om de inte framgår av avsnitt 2-15.

Mer information

- Om säkerhetsdatablad, se <https://www.kemi.se/hitta-direkt/lagar-och-regler/reach-forordningen/sakerhetsdatablad>
- Faktablad om utökade säkerhetsdatablad, så kallade exponeringsscenarioer, se <https://www.kemi.se/global/faktablad/faktablad-om-exponeringsscenarioer.pdf>
- Kemikalieinspektionen svarar på frågor från tillverkare, importörer, distributörer, nedströmsanvändare och andra berörda om ansvar och skyldigheter när det gäller kemikalierregler. Se www.kemikalieinspektionen.se/fraga.
- Om avfall, kontakta Naturvårdsverket, www.naturvardsverket.se.
- Om arbetsmiljöfrågor, till exempel personlig skyddsutrustning, hygieniska gränsvärden, kontakta Arbetsmiljöverket, www.arbetsmiljoverket.se
- Europeiska kemikaliemyndigheten, Echa, <http://echa.europa.eu>. Se också Echas eGuide om säkerhetsdatablad och exponeringsscenarioer (på engelska): https://echa.europa.eu/documents/10162/22786913/sds_es_guide_en.pdf